

УДК 347.211(03)

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Доцент О.О. Ляшко
Доцент О.М. Калашник
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського,

Ключові слова: право інтелектуальної власності; гібридна війна; навчальна дисципліна.

“Людський геній є джерелом всіх творів мистецтва і винаходів. Ці твори є гарантією життя, гідного людини. Обов’язок держави — забезпечити надійну охорону всіх видів мистецтва і винаходів”

Арнад Боши

“Право інтелектуальної власності України” є однією з професійно орієнтованих навчальних дисциплін освітньо-професійної програми за спеціальністю “Право”, мета якої – надання допомоги студентам в опануванні найбільш складних питань спекурсу та набуття ними навичок самостійної роботи з науковими джерелами та законодавством, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності. Проте, не дивлячись на наявність цієї навчальної дисципліни у вузах України, залишається відкритою тема підготовки спеціалістів, організація та зміст навчання у сфері інтелектуальної власності. Так, у США, наприклад, існує 20 спеціалізованих магістратур у цій сфері, в Японії кілька технічних університетів пропонують річний курс у поєднанні з іншими технологіями суміжних дисциплін, таких як управління технологіями.

У Франції ряд вузів мають обов’язкові курси з дисципліни «інтелектуальна власність» на спеціальних наукових факультетах.

Вищевикладене свідчить, що все більше університетів включають курси у свої навчальні програми дисципліну «інтелектуальна власність». Такі курси розширюються в країнах, де активізувалась діяльність у сфері інтелектуальної власності. Це насамперед Китай, де міністерство освіти офіційно закликала університети створити магістерські й кандидатські програми із управління та освіти в сфері інтелектуальної власності.

Велику увагу спеціальній освіті в сфері інтелектуальної власності пропонує і Академія Всесвітньої Організації Інтелектуальної власності у Швейцарії.

Незважаючи на суттєві успіхи Україна продовжує стикатися з низкою проблем у сфері інтелектуальної власності: ще досить високий рівень піратства та обігу контрафактної продукції, що становить загрозу для економіки держави та підвищений ризик для здоров’я населення; невирішеність питання порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет; незавершеність робіт із впровадження системи електронного подання заявок та їх електронного діловодства, по відмові від паперових офіційних видань (державних реєстрів, бюлетенів, описів до патентів тощо) і переходу до електронних видань, з легалізації програмного забезпечення в органах влади; існування проблем у сфері колективного управління правами інтелектуальної власності; недостатньо високий рівень культури та обізнаності населення в сфері інтелектуальної власності.

В Україні склалася ситуація, яка характеризується недостатнім рівнем комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, унаслідок чого гальмується розвиток високотехнологічних і економічно важливих для України та її майбутнього галузей народного господарства.

Вимоги чинного законодавства України щодо проведення закупівлі товарів і послуг для забезпечення укладання угод (зовнішньоекономічних контрактів) у частині, що стосується доступу до зарубіжних комерційних баз даних, в цілому не узгоджуються зі сталою міжнародною практикою та національним законодавством тих країн, де географічно розміщені провайдери. Така ситуація змушує провайдерів здійснювати додаткові фінансові витрати, а в деяких випадках відмовлятися від участі в тендерній процедурі, оскільки їх документи, як правило, носять конфіденційний характер.

Мають місце невирішені питання в сфері авторського права і суміжних прав. Залишається поширеним явищем неправомірне використання цих прав, що призводить до погіршення міжнародного іміджу України, зниження її інвестиційної привабливості.

Проблемні питання, що пов'язані з проведенням перевірок суб'єктів господарювання державними інспекторами, полягають, зокрема у відсутності відповідальності суб'єктів господарювання за невиконання законних вимог державного інспектора, недостатній чисельності державних інспекторів для забезпечення належного захисту прав інтелектуальної власності.

Для більш дієвої боротьби з правопорушеннями в сфері інтелектуальної власності необхідна більш тісна співпраця державних інспекторів з працівниками правоохоронних органів (структурні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України).

Держава має опікуватися також питанням створення необхідних умов для збереження й зміцнення свого інтелектуального потенціалу, а також для пошуку шляхів його якісного розвитку, в тому числі, і підготовці якісних фахівців в сфері інтелектуальної власності.

Для підвищення рівня освіти у сфері інтелектуальної власності слід:

уточнити зміст освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників вищих навчальних закладів з позиції формування в державі творчих особистостей, здатних до створення об'єктів інтелектуальної власності;

підтримати високого професійного рівня працівників державної системи правової охорони інтелектуальної власності, навчати суддів, співробітників правоохоронних та контролюючих органів.

На територіях в зоні АТО та тимчасово окупованих територіях в зв'язку з послабленням конституційного ладу викладання дисципліни «Право інтелектуальної власності» в рамках українських стандартів не здійснюється. А тому в першу чергу, потребує відновленню конституційний лад на цих територіях, а відповідно і система освіти, в тому числі і освіта в сфері права.

На підставі вищевикладеного, зазначаємо, що викладання права інтелектуальної власності вимагає поєднання теоретичних концепцій з практичними знаннями, диференціації дисципліни на певні системно утворюючі блоки, врахування національного та міжнародного законодавства, а також запозичення вдалого досвіду зарубіжних країн, а щодо викладання дисципліни на тимчасово окупованих територіях та в зоні АТО, то в першу чергу, потребує відновлення конституційного ладу України на цих територіях, а потім системи освіти в сфері права відповідно до чинного законодавства України.